

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 4. Quotuplex sit conscientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Obiectio-
nes solunt
esse.

Dices Primò, fieri potest vt quis aliquid velit contra conscientiam; nec tamen apprehendat aliquam specialem rationem mali; vt si quis proponat malè agere in genere: ergo non est verum quod ait D. Thomas; ac proinde tale peccatum non habebit specialem malitiam.

Respondeo, Dicitur Thomam loqui de eo, qui aliquid exterius contra conscientiam operatur: etsi enim possim velle malum in genere; non tamen possum malum in genere operari: talis autem volitio mali in genere habebit suam malitiam ex obiecto in genere considerato; erit tamen hæc malitia non generica, sed specifica, etsi ad nullam speciem particularium vitiolorum pertineat. Sicut amor honesti in genere, habet pecialem bonitatem; quæ tamen ad nullam particularem virtutem sit adstricta.

Dices Secundò, Interdum peccamus contra conscientiam dictantem id quod facimus esse peccatum, non cogitantes interdum an sit peccatum mortale, an veniale, sed tantum in genere esse peccatum: quale peccatum est?

Respondeo Primò, Si dubitamus actu vtrum sit peccatum veniale, an mortale quod facimus, & tamen facimus; est peccatum morale. Ratio est, quia sic operans, voluntariè se exponit periculo peccati mortalis.

Secundò, Si non occurrat vlla dubitandi ratio, sed solum in genere putemus esse malum; tunc vel conscientia errat, vel non errat: si non errat, eò quod reuera opus sit malum; tunc iudicandum est ex materia, quale sit peccatum: si enim materia sit grauis, erit peccatum mortiferum illud facere; vt si quis circa se, vel alium turpem habeat contactum causâ voluptatis, sciens id esse peccatum, nesciens tamen vel non cogitans an sit veniale an mortale; peccat mortiferè: quia materia illum obligabat ad diligentiorè considerationem, & etiam sui conditione eum ad hoc excitabat. Si autem materia sit leuis, solum peccat venialiter. Similiter si conscientia dictans esse peccatum, erret; erit solum peccatum veniale, vt rectè docet Nauarrus præludjo 9. num. 9. Ratio est, quia conscientia non proponit illud, nisi vt malum in genere: ergo voluntas acceptans, non contrahet nisi malitiam eam, quæ satis sit ad generalem rationem peccati: ergo solum venialem; hæc enim sufficit ad rationem peccati; nam ratione materiæ, cum non sit mala, nihil contrahet malitiæ. Nec obstat quòd is, qui sic operatur, videatur se exponere periculo peccati mortalis ex modo operandi; quia reuera se non exponit periculo ex modo, sic operandi absolute, sed ex modo operandi sic in graui materia.

Dico Tertio, Peccatum contra conscientiam commissum, non est duplex peccatum, nec habet duplicem mali speciem; aliam vt est contra conscientiam, aliam vt est contra aliquod præceptum particulare.

Probatum Primò, Quia esse contra conscientiam, non est aliqua species mali, sed solum est quædam circumstantia non nihil aggrauans peccatum intra propriam suam speciem, eò quod efficiat illud magis voluntarium.

Probatum Secundò à priori. Quia conscientia non se habet per modum obiecti respectu voluntatis, sed solum per modum applicantis obiecti; est enim actus intellectus proponens obiectum sub

ratione præcepti, vel vetiti; boni vel mali, vnde per se non tribuit actui bonitatem vel malitiam, sed solum ratione obiecti, quod per conscientiam vt bonum vel malum, præceptum vel vetitum proponitur.

Confirmatur, Quia actus bonus non habet duplicem bonitatem, ex eo quod sit conformis conscientia; & obiecto honesto; quia hæc duo habent se per modum vnus boni, & vnus regulæ: ergo opus malum non habet duplicem malitiam, eò quod sit contra conscientiam, & contra bonum honestum, vel legem diuinam; quia hæc duo se habent instar vnus boni, & vnus regulæ à qua disceditur. Pari modo obiectum turpe, & iudiciu quo aliquis iudicat faciendum illud, quia delectabile, non sunt duo mala, sed vnum applicatum voluntati ad prosequendum.

Dices ex Adriano. Qui facit bonum contra conscientiam, quæ putat illud esse malum, vel quæ dubitat an sit malum, peccat, quia contra conscientiam facit: ergo qui facit malum, sciens esse malum, peccabit duplici ratione; facit enim quod verè malum est, & facit contra conscientiam. Confirmatur, quia malitia quam actus habet ex obiecto, non impedit malitiam, quæ oritur ex eo, quod sit contra conscientiam.

Respondeo Negandò consequentiam; quia vtròque est tantum vna ratio mali, quam voluntas acceptat: qui enim facit bonum, putans esse malum, suâ apprehensione & conscientia apponit nouam malitiam obiecto, & illud cum illâ malitiâ acceptat: qui autem facit malum, sciens esse malum, non apponit obiecto nouam malitiam, sed cognoscens eam quæ inerat, acceptat obiectum. Itaque hic non est nouum peccatum ex eo quod fiat actus contra conscientiam; quia conscientia non apponit aliam malitiam obiecto, quam ea quæ re ipsa inest: ibi verò est nouum peccatum; quia conscientia apponit obiecto malitiam, quæ ipsi non inerat. Eandem autem vim habet obiectum ad inficiendam voluntatem, siue in re malum sit, siue in apprehensione. Ad Confirmationem. Conscientia hic non addit nouam malitiam, & ideo non est duplex peccatum.

DVBIVM IV.

Quotuplex sit conscientia?

Respondeo. Est quintuplex. Recta, Erronea, Dubia, Probabilis, Scrupulosa.

Recta vocatur, quando iudicium est verum.

Erronea, Quando falsum.

Dubia, Cum neutri parti determinatè assentimur, rationum inopiâ pendentes animi.

Probabilis, Cum alteri parti assentimur ducti ratione vel auctoritate; tamen cum formidine de opposito: vel quando vtraque pars est probabilis.

Scrupulosa, Cum leuibus rationibus suspicamur aliquid esse prohibitum, vel præceptum.

DVBIVM V.

Vtrum voluntas qua consentit conscientia erranti, aliquando sit bona?

Respondeo & Dico Primò, Si error conscientia sit culpabilis, voluntas consentiens non

27

Si dubites, an sit mortale an veniale: quale peccatum committatur.

Quale, si solum in genere peccatum esse malum.

Nota.

28

Non est duplex peccatum.

29

Argumentum Adriani soluitur.

30

Est quintuplex.

31

Error conscientia culpabilis non